

ДО ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ ІВАНІВСЬКОЇ ДОСЛІДНО-СЕЛЕКЦІЙНОЇ СТАНЦІЇ

Павло Іванович Харитоненко, усвідомлюючи важливість наукових досліджень для розвитку власного бізнесу і сільського господарства в країні, відкриває Іванівську дослідно-селекційну станцію (ІДСС), названу на честь батька Івана Герасимовича. Станція розташована в Охтирському районі Сумської області на водорозділі річок Ворскли та Мерли на висоті 180 м над рівнем моря. Для вирішення актуальних питань землеробства та бурякосіяння на ІДСС були запрошені відомі вчені того часу - Б.М.Рожественський, В.І.Сазанов, Б.М.Лебединський та інш. Першим директором станції став Я.М.Жуков, який разом із професором О.Зайкевичем розробив програму початкових досліджень. Станції були підпорядковані два дослідних поля - Олексіївське та Миколаївське.

Перед станцією були поставлені такі завдання: виведення сортів різних сільськогосподарських культур, вивчення добрив, ґрунтів, розробка агротехнічних прийомів вирощування рослин. Для виконання цих завдань станція мала великий лабораторний корпус, де розміщувалися агрономічна та селекційна лабораторії, теплиця, дослідні поля (близько 90 га) та постійний штат працівників - завідувач, чотири помічники та два практиканти.

Усвідомлюючи надзвичайну роль метеорологічних чинників у формуванні врожаю культур, були створені умови для глибокого вивчення метеорологічних умов даного регіону. У дореволюційний період щомісячні звіти про результати спостережень направлялися до метеорологічної мережі Харківського губернського земства, де вони публікувалися. Друкували їх також в збірниках наукових праць станції. Б.М.Рожественський, очолюючи станцію з 1904 до 1909 рр., продовжив дослід з органічними та мінеральними добривами. 1909 р. станція різко змінює напрям своєї діяльності, розпочавши з ініціативи Я.М.Жукова селекційну роботу з цукровими буряками та пшеницею. З 1909 до 1910 рр. станцію очолював О.Ф.Гельмер, маючи помічником Б.М.Лебединського, який згодом, у 1911 р. сам стає завідуючим станцією. Лише з 1922 р. за програмою, розробленою І.І.Шапошниковим та О.Ф.Нестеровим, були відновлені дослідження у галузі землеробства.

У 1920-1930 рр. спеціалістами досліджено багато надзвичайно важливих питань, виведено продуктивні сорти цукрових буряків, озимої та ярої пшениці.

ІДСС стала також школою підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Багато вчених, котрі розпочинали свою наукову роботу на ІДСС, відомі не лише в Україні, а й далеко за її межами. Це, насамперед, В.О.Єгоров, С.А.Максимович, О.С.Сулима, В.Є.Шерстюк, Т.Ф.Гринько, М.Ф.Кот, К.І.Лободін, А.М.Макогон та інші. Але хвиля репресій 1931-1932 рр., що поглинула кращих спеціалістів, а разом - і результати їх досліджень, надовго затримала науково-селекційну роботу з цукровими буряками.

У роки війни станція була майже повністю зруйнована та розграбована, практично було втрачено решту селекційного матеріалу, а тому відновлювати дослідну роботу директору Ю.Д.Бобилеву з працівниками довелося в надзвичайно тяжких умовах. З роками поліпшувалися умови праці, змінювалася матеріально-технічна база. Темпи розбудови станції зросли у 1966-1985 рр., коли її очолював І.І.Корнієнко. Цей процес продовжувався і в 90-х роках ХХ ст. Особливих результатів спеціалісти досягли у вирощуванні озимої пшениці. Поважне місце у списку дослідників посідає Г.С.Ластович. Нею започаткований метод міжсорткової гібридизації екологічно віддалених форм із високою продуктивністю та чітко вираженими окремими господарсько-біологічними ознаками. Науковцями ІДСС також створені високопродуктивні сорти озимої пшениці, що були районовані та займали значні площі як в Україні, так і за її межами - Охтирчанка, Іванівська 12 та Іванівська 60, Іванівська Остиста, Сонячна.

Отже, Іванівська дослідно-селекційна станція має велике значення для розвитку сільського господарства в країні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іванівська зональна дослідна та селекційна станція: Пам'ятка екскурсанта. Іванівська дослідно-селекційна станція / Уклад.: Б.Г.Демиденко, А.І.Кириченко, Т.Х.Гринько та інші. - Охтирка, 1930. - 52 с.

2. Зайкевич А.О. О некоторых сторонах культуры сахарной свеклы в связи с нынешним состоянием свеклосахарной промышленности в России. - Х., 1889. - 136 с.

3. Описание Ивановской опытной и селекционной станции // Труды Ивановской сельскохозяйственной опытной и селекционной станции. - Вып.1. - Х., 1901. - С.2-5.

4. Панченко В.Ф. До 100-річчя заснування Іванівської дослідно-селекційної станції // Збірник наукових праць: Ювілейний випуск. - К., 1997. - С.121-128.